

Su questa pietra canta il poeta

Ezen a kövön a költő dalol

L'ornamento è un elemento distintivo di tutti gli esseri, alberi compresi. Pensate per un momento alla chioma biancheggiante di fiori di un mandorlo. Oltre che come meraviglioso spettacolo in sé, crea quel rapporto da vero inter-regno col mondo circostante: api che succhiano fiori, polline in dispersione, odori, biancheggiare che si fa rosato col sole ingiallitosi al tramonto. Altrettanto si dica, per il piumaggio degli uccelli, per il loro cantare o per il cantare, tutto ultrasonico, dei pesci innamorati. O si pensi a quanto si fa in città, e paesi, e borghi, per meglio evidenziarli o caratterizzarne la nascita, i rapporti con altre città; o si pensi a quanto si fa nelle singole case a cominciare dai balconi infiorati di gerani, o, come mi capitava vedere da bambino, a finestrelle di isolati paesi, dove non mancava mai il vaso col verde basilico, profumatissima erba del re. Mia zia Pippi coltivava in certe graste, o vasi che dir si voglia, dei piccolissimi garofani dall'intenso profumo che è difficile oggi vedere. Ma non credo che ci siano cittadine, o grandi centri, che si ornino con lastre di marmo in cui vengono incise delle poesie, invitando e ospitando grandi poeti stranieri i quali, in un secondo momento, mandano una poesia perché sia incisa su marmi, o anche su rocce piatte, abbellendo in tal modo il paesaggio, o l'animo di chi legge.

E questa cittadina è Arpino, nel Lazio, ben nota come patria di Cicerone, o di Caio Mario, o del generale di Augusto, Vispanio Agrippa. L'iniziativa, da diversi anni, parte dal locale Comune, avviata da un vero organizzatore di cultura eterodossa, Massimo Struffi.

Arpino è cittadina collinare ricca di uliveti e di antichissime memorie, appartenuta, in passato, al Regno delle Due Sicilie. Fra l'altro vi predominava l'industria della lana, e vi si costruivano strumenti musicali a corde: mandole, chitarre, violini, oggi per chi ci va, osservabili nel locale Museo. Fu patria del musicista Conti, maestro di Vincenzo Bellini, il Cigno catanese. Nei primi dieci giorni di maggio vi si fanno dei festeggiamenti, invitando sia il poeta, e l'accompagnatore conoscitore della nostra lingua, e studenti del liceo per tradurre un brano scelto da un'opera di Cicerone: il noto *Certamen Ciceronianum Arpinas*. Responsabile dell'esame della traduzione del brano è il Preside della Facoltà di Latino e Greco della Sapienza, Piergiorgio Parroni. Così arrivano giovanetti che studiano il latino, da ogni parte d'Europa favorendo in tal modo l'onnipresenza della nostra lingua-madre di

A dísztés minden létező dolognak megkülönböztető jellegzetességet ad, beleértve a fákat is. Képzeljék csak el egy pillanatra a mandulafa csodálatos fehérbe hajló virágzatát. Túl azon, hogy önmagában is csodálatos látvány, a virág és az őt körülvevő világ között valami érdekes kapcsolat is szövődik: a méh kiszívja a nektárt belőle, a virágor szerteszáll, illatfelhő veszi körül, a fehér virág színe pedig rózsaszínbe hajlik, így hat rá az alkonyatkor mélyen sárgálló nap. Használhatat lehet elmondani a madarak tolláról is, az énekükről, vagy a szerelmes halak dalolásáról az ultrahangok számunkra érzékelhetetlen tartományában. Vagy gondoljunk arra, mennyit tesznek a városok, a falvak, a kerületek azért, hogy másoktól megkülönböztethetőek legyenek, hogy kiemeljék azt, ami születésüktől kezdve csak rájuk jellemző. De ugyanez történik az egyes lakásokban is, ahol muskátlik virítanak az ablakban, vagy ahogy a legeldugottabb falusi házikó ablakában mindenütt láttam gyerekkoromban: ott zöldellett a királyok füve, az illatos, cserepes bazsalikom. Pippi nagynéném pedig ládáikban, vagy talán cserepekben, érdekes, rendkívül intenzíven illatozó, apró szegfűket ültetett, amelyet ma nem igen látni. Nem hiszem, hogy lenne olyan kisváros vagy nagy metropolisz a világon, ahol a házak falát olyan márványlapok díszítik, melyre költeményeket véstek. Ez a város vendégségbe hívta más országok nagy költőit, majd később ezek a művészek elküldték egy versüket azért, hogy örökre bevessék egy márványlapba vagy szikladarabba, amelyek ugyancsak megszépíteni hivatottak a tájat, de a verseket olvasó emberek lelkét is.

Ezt a városkát úgy hívják, Arpino, Lazióban található, és nem kevesebbet tudunk róla, minthogy olyan személyiségek szülőföldje, mint Ciceró, Caius Marius, Augustus tábornok, vagy Vispanio Agrippa. A kezdeményezés néhány éve a helyi önkormányzattól indult és egy olyan kitűnő kulturális szervező egyéniség munkájának köszönhetően vált valósággá, mint Massimo Struffi.

Arpino városa domb tetején fekszik, és nem csak kiterjedt olajfa mezőiről híres, de gazdag múltjáról is. Egykoron a Két Szicília Királyság része volt. Akkoriban igen fejlett gyapjúiparáról és a kiváló húros hangszerek, mandolinok, gitárok, hegedűk készítéséről volt híres. E tevékenységek emlékét ma már a helyi múzeumok őrzik. Ez a vidék a hazája Continak, a híres kataniai Hattyú Vincenzo Bellini zeneszerző mesterének. Május első tíz napjában zajlanak az ünnepek. Meghívják az arra az évre kiválasztott költőt és egy kísérőjét, aki jól ismeri nyelvünket, de itt vannak azok a gimnazisták is, akiknek egy, a híres Certamen Ciceronianum Arpinas-ból kiválasztott Cicero szöveg fordításában kell versengeniük egymással. A fordítási feladat elbírálását Piergiorgio Parroni, a Sapienza Egyetem Latin-Görög Fakultásának professzora végzi. Olyan fiatalok érkeznek ilyenkor Európa minden részéből, akik latint tanulnak. Ez a nemes versengés azt szolgálja, hogy egykori anyanyelvünket, a latint, mely ma is mindenütt ott van a szavakban, a különböző nyelvek gyökereiben (figyeljük meg például, hogy az angol nyelvben milyen sok, kifejezetten latin eredetű szót találunk) őrizzük továbbra is az utókor számára.

Azokat a bizonyos márványlapokat, melyekre a költeményeket véstek, a városka legszebb pontjain helyezik el. A kiválasztott helyeken

Every year, in the first ten days of May, the little town of Arpino in the Lazio hills, rich in olive groves and ancient memories, sponsors a series of important cultural events. Perhaps above all, it invites a poet to write a poem for the so-called Stone Book. This year's poet is the Hungarian Géza Szűcs, whose verse has been carved in marble and placed on the streets of the town to beautify the landscape and the souls of readers.

cui molte parole, e radici, si trovano in tante lingue (l'inglese, per esempio, è pieno di parole di chiara provenienza latina).

Le lastre, in cui vengono riportate le poesie, sono collocate nei punti più belli di questa cittadina, dove si possono ammirare il solo arco a sesto acuto d'Italia, e i resti di mura ciclopiche. I poeti che fino ad oggi sono stati invitati, lasciando o mandando, dopo, una loro poesia, sono molti: russi, tunisini, scandinavi, cinesi, cecoslovacchi, polacchi, francesi, scozzesi, italiani. Ossia, per ognuno di questi rappresentanti di popoli diversi, la poesia viene ad essere incisa in modo bilingue, nella lingua nazionale (che occorrendo viene controllata in sede di Ambasciata, come si è fatto per quella cinese) e in italiano. È una vera festa di pietre poetiche attorno a cui si fa un'aiola verde, e con fiori, e spesso vi si pone un sedile, su cui chi guarda, sedutosi, può leggere e meditare. Perché in fondo la poesia di cui oggi si ha tanto bisogno, come si può vedere dalle tante iniziative editoriali, resta, comunque, un'area dello spirito umano a cui apporta musicalità, parole in festa e desiderio di meditazione e di astrarsi dal mondo inquinato che da ogni parte ci circonda. Purtroppo, tale iniziativa del cosiddetto "libro poetico di pietra" non è nota, come meriterebbe, sul piano nazionale in cui rappresenta davvero una singolarità rara, o meglio, assoluta. I fattori di tale poca conoscenza di simile iniziativa in questo comune, oggi ciociaro, sono diversi. Comunque, per concludere, tali postazioni, mi si permetta il termine, poetiche sono chiamate "Pensatoi". La cura delle aiole e delle stesse lastre, che eventi meteorologici possono far degradare, è affidata a ragazzi delle scuole medie e superiori di Arpino. Sono giorni, quelli dei festeggiamenti, che segnano come un rosso filo – compresa la traduzione del brano ciceroniano – fra un lontano nostro passato e la immortalità della parola poetica che ha sempre unito i popoli della terra.

Giuseppe Bonaviri

megcsodálhatjuk Itália egyetlen csúcsos diadalívét, és a ciklopszi falak hatalmas tömbjeinek maradványait. Az eddig meghívott költők, akik hozták magukkal, vagy később küldték el bevéselt alkotásukat, ma már igen sokan vannak. Voltak itt orosz, tunéziai, skandináv, kínai, csehszlovák, lengyel, francia, skót és olasz költők egyaránt. A különböző népeket képviselő művészek verseinek szövegét két nyelven, a költő anyanyelvén és olaszul vésik márványba. Olykor szükség van még arra is, például a kínai nyelv esetében, hogy esetlegesen az ország követsége ellenőrizze a felvéselt szöveg helyességét. Igazi ünnepi kavalkádját látjuk itt a zöld növények között elhelyezett, virágokkal övezett költői márványlapoknak. Olykor egyesek kis széket hoznak magukkal, és leülnek a versek előtt egy kicsit olvasni, meditálni. Végtere is a vers, melyre a mai világban annyira nagy szükségünk lenne – és ezt számos kiadó tevékenysége is alátámasztja, – ma is az emberi léleknek azt a szegletét érinti meg leginkább, mely igényli a szövegek zeneiségét, az ünnepőbe öltöztetett szavakat. De az emberi léleknek szüksége van az elmélkedésre, meditációra, arra, hogy egy kis időre elszakadjon az őt minden irányból körülvevő szennyes világtól. Sajnos, ez az úgynevezett „köbe vésett verseskönyv” kevésbé ismert, és igazán megérdemelné, hogy akár országosan, akár külföldön többet tudjanak róla, hiszen igazi különlegességről, mondhatjuk abszolút értelemben is egyedi ügyről van szó. Több oka is van annak, hogy ennek a kis közösségnek ez a különleges kezdeményezése nem kapott eddig nagyobb visszhangot. Mindazonáltal, befejezőképpen megengedem magamnak azt, hogy azokat a helyeket, ahol a márvány-versek találhatóak, költői kifejezéssel „elmélkedésre alkalmas helyeknek” nevezzem. A virággyások és az időjárás viszontagságainak kitett márványlapok gondozása az arpinói felső- középiskolások feladata. Vannak olyan napok, nevezetesen az ünnepnapok – beleértve a cicerói szöveg fordításában zajló versengést is –, melyek vörös fonalként húzódnak régmúltunk és a föld népeit mindig is összekötő költői szavak halhatatlansága között.

Giuseppe Bonaviri

Géza Szócs

Poeta ungherese, nato in Transilvania (Romania) nel 1953.

Nel 1982 viene arrestato a causa della produzione di manifesti anti Ceausescu e in seguito viene espulso dalla Romania. Ci ritornerà solo nel 1990. Dopo il suo rientro in Romania, inizia la carriera politica, per diversi anni infatti copre il ruolo di senatore di Cluj all'interno del parlamento di Bucarest.

Poeta, drammaturgo, giornalista, traduttore, editore. Sono usciti 10 volumi di poesie in lingua ungherese e un volume in lingua tedesca e rumena. Le sue poesie sono incluse in diverse antologie e riviste inglesi e sono tradotte in italiano, russo, croato e polacco.

È stato il primo a tradurre in ungherese e a pubblicare le poesie di Charles Olson.

È caporedattore della rivista „Dunánál” (Al Danubio) e promotore di una repubblica poetica virtuale volta ad essere un luogo di incontro, all'insegna dei valori tradizionali europei, per artisti, ambientalisti e pensatori in un mondo sempre più automatizzato (The 2482 km Project).

Vive a Cluj e a Budapest.

È stato premiato con il Premio Robert Graves, il Premio Speciale del Concorso di Poesia Salvatore Quasimodo e il Premio Attila Jozsef.

Szócs Géza

Magyar költő. 1953-ban született Erdélyben, Romániában.

1982-ben Ceausescu-ellenes kiadványok előállításáért letartóztatják, majd kiutasítják Romániából. 1990-ben térhet vissza, politikai szerepet vállal, néhány évig Kolozsvár szenátora a bukaresti parlamentben és jelentős külpolitikai missziók résztvevője.

Költő, drámaíró, újságíró, műfordító, könyvkiadó. Magyarul 10

verskötete, németül és románul egy-egy kötete jelent meg. Versei számos angol költészeti antológiában és folyóiratban olvashatók, továbbá olasz, orosz, finn, horvát és lengyel fordításban is megjelentek. Charles Olson verseit ő fordította magyarra és adta ki kötetben először.

Főszerkesztője A Dunánál című folyóiratnak és kezdeményezője egy költői köztársaságnak, mely az elgépiesedő világ művészeinek, környezetvédőinek és gondolkodóinak kíván virtuális otthon adni a tradicionális európai értékek jegyében. (The 2482 km Project)

Kolozsváron (Cluj, Románia) és Budapesten él.

Díjak: Robert Graves-díj,
Salvator Quasimodo fesztivál különdíja,
József Attila díj.